Kamelia

Camellia japonica



I korthet

- *Camellia japonica* – teväxter (Theaceae).
- Hemma i Japan, Sydkorea, Taiwan och östra Kina; odlad i Kina och Japan i århundraden.
- Vintergrön buske eller litet träd med blanka, läderartade, mörkgröna blad.
- Stora, enkla, oftast röda blommor sent på vintern och på våren; fröplantor kan avvika i färg.
- På sommaren ute i halvskugga, på vintern ljust och svalt inne vid ca 5–10 °C.
- Kalkkänslig: vattnas med regnvatten eller annat kalkfattigt vatten.
- Fröna blötläggs i 24 timmar; gror efter ca 3–8 veckor vid ca 20 °C.

Det här kan du se fram emot

Med fröna av kamelia har du grunden till en vintergrön bonsai med blanka, läderartade blad som du själv formar från den första groddplantan. De första groddplantorna brukar visa sig efter 3–8 veckor, men inte alla frön gror. Kamelian växer långsamt, och formen byggs upp under många år. Blommorna kräver tålamod: En fröplanta blommar först när den är gammal nog – ofta efter 5–8 år eller mer.

Många förknippar bonsai med ett färdigt litet träd från butiken. Med frön börjar du ett steg tidigare – och det ger dig något som ett köpt träd aldrig kan: Du bestämmer själv formen från den allra första groddplantan, och du kan odla arter som sällan eller aldrig säljs som färdiga bonsai. Det kräver tålamod, för det tar några år innan fröplantan har blivit ett riktigt bonsaiträd. I gengäld är trädet ditt eget från början till slut. Här nedan hittar du det du behöver veta för att komma bra igång med just den här arten.

Introduktion

Kamelian (*Camellia japonica*) är en vintergrön buske eller ett litet träd i familjen teväxter och därmed nära släkt med tebusken. Den växer vild i skogar i Japan, på öarna söder om Korea, i Taiwan och i östra Kina, och den har odlats som prydnadsväxt i Kina och Japan i århundraden; på japanska heter den tsubaki. Bladen är blanka, läderartade och mörkgröna. Vildformen har enkla, oftast röda blommor med en krans av gula ståndare. De många fyllda och flerfärgade kamelior som finns i handeln är sorter som förökas med sticklingar och ympning. Av fröna pressas i Japan tsubakiolja, som används till hår- och hudvård. Som bonsai uppskattas kamelian för de blanka bladen och de stora blommorna, som kommer sent på vintern och på våren. Fröplantor kräver dock tålamod: De blommar först efter många år, ofta efter 5–8 år eller mer, och blommornas färg och form kan skilja sig från moderplantan.

Förökning

Fröna kan sås inomhus året runt. De är stora och tål dåligt att torka ut, så de bör sås snabbt. Lägg dem i ljummet vatten i cirka 24 timmar och så dem sedan cirka 1 cm djupt i fuktig såjord eller kokossåmull – helst vattnad med kalkfattigt vatten. Vid cirka 20 °C gror de normalt efter 3–8 veckor, enstaka senare; inte alla frön gror. Håll odlingsmediet jämnt fuktigt men inte blött. När groddplantorna har fått sina första riktiga blad skolas de om till egna krukor med pikeringsjord.

Säkerhet: Frön, näringsämnen och odlingsmedier är inte avsedda att ätas – varken av människor eller djur. Vissa arter är giftiga, så förvara dem oåtkomligt för barn och djur.

Placering och ljus

Kamelian vill ha det ljust men tål inte stark sol. Morgonsol eller lätt skugga under större träd är idealiskt, och även en plats mot norr fungerar bra. Från slutet av maj, när det inte längre finns risk för nattfrost, till oktober står den bäst ute på en skyddad plats. Inomhus får den aldrig stå ovanför ett element.

Vattning och näringsämnen

Kamelian är kalkkänslig: Vattna med regnvatten eller annat kalkfattigt vatten. Hårt vatten – från vattenverket eller egen brunn – ger med tiden gula blad, eftersom kalken gör det svårt för växten att ta upp järn. Håll odlingsmediet jämnt fuktigt och låt aldrig rotklumpen torka ut, men undvik stående vatten. Kamelian trivs med hög luftfuktighet, så spreja bladen då och då med rent regnvatten i rumstemperatur. Från april till september ges flytande bonsainäring var fjärde vecka i svag dos.

Odlingsmedium

Kamelian är en surjordsväxt och trivs bäst i ett kalkfattigt, luftigt och väldränerat odlingsmedium, till exempel en blandning med kanuma. Till unga plantor passar pikeringsjord med kvartssand. Kamelian växer långsamt: Unga plantor planteras om vartannat år, äldre bara vart tredje till fjärde år – alltid på våren efter blomningen.

Beskärning

Kamelian anlägger under sommaren de blomknoppar som ska blomma nästa år. Beskär därför direkt efter blomningen: Låt de nya skotten bilda cirka 6 blad och klipp sedan tillbaka dem till 2–3 blad. Efter midsommar klipper du inte mer – annars tar du bort de kommande blommorna. Unga plantor som ännu inte blommar kan beskäras under hela växtsäsongen.

Övervintring

Äldre kamelior som står i marken tål några minusgrader, men i en skål måste kamelian övervintra frostfritt. Ta in den innan det fryser och ställ den ljust och svalt vid cirka 5–10 °C – till exempel i ett ouppvärmt, ljust rum eller ett kallt uterum. Kylan behövs för att blomknopparna ska mogna; i ett varmt vardagsrum faller knopparna lätt av. Undvik också stora temperaturväxlingar och drag. Vattna sparsamt med kalkfattigt vatten, men låt aldrig rotklumpen torka ut helt, och ge ingen näring. Från slutet av maj kan kamelian stå ute igen.

Viktiga odlingstips

Det mesta som går fel vid sådd beror på för mycket vatten eller för lite ljus. Jag rekommenderar ett lätt, näringsfattigt såmedium som såjord eller kokossåmull, så att de fina rötterna inte ruttnar. När groddplantorna ska skolas om ger pikeringsjord med kvartssand god dränering och ett stabilt rotsystem. Senare, när trädet ska formas som bonsai, behöver det ett kalkfattigt odlingsmedium, till exempel med kanuma. Ha tålamod: Frön från samma påse gror inte alltid samtidigt, så låt såbrättet stå kvar även om de första groddplantorna redan har kommit upp.